

Dag	Tijd	Invalshoek	Titel sessie	Beschrijving	Inspiratoren	Moderator
1. Woensdag	15.00-16.15	00. Plenair	Opening Forum	Opening van het Forum. Inspiratie vanuit meerdere sprekers.	Froukje Jansen, Annetiek Nijhof & Katinka Abbenbroek, Sander Heijne, Kadir van Lohuizen, Piet Noordenbos & Ilmar Wessels	Froukje Jansen
1. Woensdag	16.45-18.15	01. Woonomgeving	De ongehoorde bewoner	De bewoner vervult een vitale rol in de transitie naar een duurzame samenleving. Toch is het niet zo eenvoudig om met bewoners te communiceren. Immers, er zijn er zo veel van en iedereen is weer anders. Betrokken organisaties communiceren graag met groepen bewoners en gebruiken woorden als 'draagvlak' en 'participatie'. Bij veel bewoners komt dat niet altijd aan zoals het bedoeld was. In deze sessie gaan we op zoek naar het goede gesprek met bewoners. Hoe kom en blijf je in gesprek met bewoners? En hoe leg je een verbinding als mensen niet willen? Christine Bleijenberg (Hogeschool van Utrecht) neemt ons mee in het goede gesprek. Dat kan best ongemakkelijk worden...	Christine Bleijenberg (HU)	Harry Louwenaar
1. Woensdag	16.45-18.15	02. Agrarische en natuurlijke omgeving	Landbouw en gezondheid: een systeem als een Keltische knoop	De verwevenheid van landbouw en gezondheid wordt steeds duidelijker. Welke mogelijkheden biedt duurzaam verbouwd voedsel ons om ervoor te zorgen dat we minder geld gaan uitgeven aan zorg? We onderzoeken hoe we in een groei van zorgkosten en verlaging van voedselprijzen terecht zijn gekomen en wat de relatie daartussen is.	Jacques Buith (Deloitte), Lieneke van de Griendt (huisarts), Imke de Boer (WUR), Met stemmen van: Ted Huijboom (Parkinsonvereniging), Agrariër	Katinka Abbenbroek
1. Woensdag	16.45-18.15	03. Industriële en bedrijfomgeving	Circulaire economie: terug naar de waarom	De term 'circulaire economie' wordt steeds vaker gebruikt: we moeten circulair ontwerpen, circulair bouwen, circulair produceren en circulair inkopen. Ook de Nederlandse overheid heeft hoge circulaire ambities: 50% minder primair materiaalgebruik in 2030 en een 'volledig circulaire' economie in 2050. Maar waarom willen we eigenlijk circulair? Is circulair een middel of een doel? En in hoeverre is het woord zijn betekenis aan het verliezen als nieuw containerbegrip? We gaan terug naar de basis en verkennen met elkaar waarom we aan een circulaire economie werken. Dat helpt ons om beter te bepalen wanneer een circulaire keuze ook een verstandige keuze is, als we willen werken aan een duurzame wereld.	Malu Hilverink (Overmorgen), Martje Fraaije (Rabobank), Jacqueline Cramer	Syben Bosch
1. Woensdag	16.45-18.15	03. Industriële en bedrijfomgeving	Innovatie in de regio, hoe organiseer je dat?	In deze sessie gaan we in op de vraag hoe regionaal innovatieve bedrijven 'groot' worden. Wat is daarvoor nodig? Wat is houdt dat in? Wie zijn betrokken, hoe vullen we dat in en welke problemen lossen we hiermee op? Aan de hand van twee concrete MKB'er gaan we hierop in.	Joost Brinkman (Synkero), Nico van Dooren (Haven Rotterdam), Gert Jan Kramer (Universiteit Utrecht)	Jolande Sap
1. Woensdag	16.45-18.15	07. Toekomst voor de ruimte	De Zompige Paden naar 2171	Onze overgrootouders schiepen Nederland. Woeste gronden werden landbouwareaal, de Zuiderzee transformeerde tot IJsselmeer, in weilanden verzeen woonwijken. En nu beïnvloeden wij het landschap voor hen die in 2171 de delta bewonen. Hoe komen we daar? Op het strand bewandelen we de paden naar de toekomst. De stem van het landschap loopt met ons mee.	Jannemarie de Jonge, Wouter Veldhuis, Maarten Hajer, Marjolijn Haasnoot	Jannemarie de Jonge
1. Woensdag	16.45-18.15	10. Energietransitie	Luchtkastelen en zonnepanelen	Kunnen we ons Nederlandse landschap zo inrichten dat we voldoen aan alle voorwaarden (duurzame energie, klimaatadaptatie, ecologische waarden) waarbij we ook nog eens boven onszelf uitstijgen en iets prachtigs maken waardoor de leefomgeving verbetert en we trots op zijn? Hoe dan? We gaan iteratief aan het werk in het zand en andere materialen van het eiland.	Annemarie schouten, Puck Sanders en Floor de Kleijn (Vattenfall), Marieke Rietbergen (DIG en NCZIL) en Olof van der Gaag en Saskia 't Hart (NVDE).	Olof van der Gaag
1. Woensdag	16.45-18.15	09. Economisch/financiële transformatie	Brede Welvaart: Van concept naar praktijk	Brede Welvaart kan het nieuwe kompas zijn voor een nieuwe economie. Was eerst groei van het Bruto Binnenlands Product (BBP) het streven, nu wordt dat het streven naar brede of echte welvaart. Het concept wordt al stap voor stap naar de praktijk vertaald. De waardenverschuiving van de afgelopen tientallen jaren (van wederopbouw vanuit productiegroei naar brede welvaart) wordt in meetbare doelen omgezet. Maar als dat de nieuwe doelen worden, wat moet er dan zoal veranderen in instituties, beleid, financiering en de reële economie die goederen en diensten voortbrengt? Is er een 'theory of change' die naar brede welvaart leidt? En kunnen we aan de hand van een praktijkcasus kijken naar hoe die transitie er uit kan zien?	John Grin (UvA), Ton Schroor (VNO NCW Noord)	Klaas Sietze Spoelstra
1. Woensdag	16.45-18.15	06. Sociale transformatie	Innovatief en duurzaam MBO; Sail to the future	Een groep MBO-studenten heeft een uitdagende innovatieopdracht gekregen van ingenieursbureau Antea en bouwbedrijf Van Wijnen over circulair bouwen. Zeilen van Lelystad naar Terschelling gaan ze daar twee dagen aan werken. In deze sessie presenteren ze hun resultaten en gaan daarover in gesprek met opdrachtgevers en deelnemers.		
1. Woensdag	16.45-18.15	02. Agrarische en natuurlijke omgeving	De natuur in mij	In deze Coronatijd is de verbinding tussen mensen veranderd. We zitten meer thuis en achter het scherm. Onze kijk op natuur is ook veranderd. Op sommige dagen zijn de natuurgebieden overvol. Wat zochten we daar? Natuur kan ons ontspannen en ons betekenis geven. Deze betekenis geeft ons richting in ons hedendaags handelen voor een betere toekomst: een moreel kompas. De natuur kan ons ook verwarren doordat ze ongraspbaar is. In onze sessie gaan we op zoek naar de verbinding met de natuur. Wat verbindt ons en waar kunnen we ons aan verbinden met die natuur. Hier, elders, nu en later. We laten ons inspireren door Peter Op 't Holt die al meer dan 20 jaar persoonsgericht werkt aan de verbinding tussen mens en natuur. We gaan hierover met elkaar in gesprek en we gaan het ervaren.		Jessica de Boer (WING)
1. Woensdag	16.45-18.15	04. Grote wateren & zee	Na ons de zondvloed	Kadir van Lohuizen (fotojournalist) neemt tijdens het Springtij college het publiek mee in zijn project over de gevolgen van de stijgende zeespiegel. Van Groenland via de Pacific naar Miami en van Bangladesh via Jakarta naar Nederland. Aan de hand van foto- en videomateriaal vertelt wat zijn keuzes waren en vooral zijn bevindingen. Nadien gaat hij in gesprek met Henk Ovink en delen zij gemeenschappelijke ervaringen en spreken over mogelijke oplossingen. De aanwezigen worden aangemoedigd met Henk en Kadir in gesprek te gaan en ervaringen te delen.	Kadir van Lohuizen (NOOR Images); Henk Ovink; IenW	Gerard Blom (Deltares)

Dag	Tijd	Invalshoek	Titel sessie	Beschrijving	Inspiratoren	Moderator
2. Donderdag	09.15-10.30	00. Plenair	Dagopening	Opening van de dag. Inspiratie vanuit meerdere sprekers.	Harm Edens Özcan Akçol Marjam Minnesma, Laurie van der Burg, Nine de Pater Glenn de Randamie (Typhoon)	Harm Edens
2. Donderdag	11.15-12.45	02. Agrarische en natuurlijke omgeving	Hoor de hongerige burger	Het burgerforum biedt uitkomst als er lange termijn interventies nodig zijn om ons gelukkiger en gezonder te laten leven. Maar ook bedrijven naar initiatief van "C'est qui le patron" zoals Onze Markt worden gestart in Nederland, waarmee de consument zeggenschap krijgt. Is voor retail buiten het bestuur en toezichthouders een burgercommissie de oplossing? Laten we luisteren naar de stem van de consument.	Simon Schilt (Onze Markt), Harm van Dijk (G1000), Sander Heijne (auteur Fantoomgroei)	Suzanne van der Pijl
2. Donderdag	11.15-12.45	02. Agrarische en natuurlijke omgeving	Weg met fossiel, we gaan biobased!	De relatie tussen de industrie en de natuur is onevenwichtig. De industrie moet daarom duurzamer. Om van de fossiele grondstoffen 'af te komen' en om hun broeikasgasemissies te verminderen willen bedrijven materialen gaan hergebruiken. Daarnaast willen ze, omdat je materialen zoals kunststoffen niet eendeloos kan hergebruiken, biobased materialen gaan gebruiken. Onder andere de chemie heeft die plannen. Als de vraag naar biobased grondstoffen groter wordt zal het aanbod zich daarop richten. In het verleden is dat vaak niet goed gegaan zoals bij biomassa voor energie. Hoe zorgen we dit keer er wel voor dat die 'groene grondstoffen' duurzaam worden geproduceerd en dat het niet ten koste gaat van biodiversiteit. Creëren we straks alleen maar zogeheten productielandschappen waar geen plaats is voor natuur? We moeten het dit keer goed regelen, maar is dat voldoende? Moet niet ook de manier waarop we naar de natuur kijken veranderen? Moeten we onze houding t.o.v. de natuur niet veranderen? En zo ja hoe dan? En is dat garantie dat het wel goed komt?	Mark van Oorschoot (PBL), Marcel Wubbolts (Corbion), Henk Wanningen (Staatsbosbeheer; nmb) en Saskia van den Muijsenberg (BiomimicryNL)	Maria van der Heijden
2. Donderdag	11.15-12.45	03. Industriële en bedrijfsmatige omgeving	Industrie en samenleving, een verstandshuwelijk?	Wat vinden industrie, overheid, werknemers en samenleving we van elkaar? Vertegenwoordigers van deze groepen gaan in gesprek in een fishbowl opstelling over de beelden van 'de ander' en wat achter die beelden zit. Het gesprek doen we a.d.h.v. een voor de inspiratoren typerend citaat uit de media.	Werner Schouten (Jonge Klimaat Beweging), Bas van Weegberg (FNV), Koen Overtoom (Havenbedrijf Amsterdam), Wytse van der Mei (EZK), Marcel Galjee (Nobian), Donald Pols (Milieudefensie)	Inge Brakman
2. Donderdag	11.15-12.45	08. Leiderschap	Burgerleiderschap: in Actie!	Nederland staat voor grote opgaven: de energietransitie, verduurzaming van de landbouw, herstel van de biodiversiteit, verstedelijking en klimaatadaptatie. De urgentie en onvrede over het uitblijven van handelen door de overheid en het bedrijfsleven neemt toe. Hoe beweging te krijgen in deze gestolde dynamiek tussen publiek - privaat en een toekomstige burger? Een gestolde dynamiek vraagt om andere manieren van organiseren. Is Burgerleiderschap de missende sleutel voor het effectief uitvoeren van de grote opgaven waar we voor staan? En zo ja, hoe werkt dat dan? We gaan in deze sessie op een interactieve manier burgerleiderschap onderzoeken aan de hand van de waarden die wij als burger aan een gebied toekennen en hoe we als burger onszelf kunnen organiseren in gebiedscoöperaties. Burgerleiderschap in actie!	Gerda Lenselink (Deltares), Li An Phoa (ovb), Albert Corporaal Henk Willem Tiktak	André Oldenkamp
2. Donderdag	11.15-12.45	11. Wetenschap	milieu&gezondheid: hoe onze gezondheid de stem van de Aarde vertolkt	Het milieubeleid kenmerkt zich door zeer ver doorgevoerd specialisme. Deze voortdurende uitdieping van inzicht in de relatie tussen milieukeurmerken en gezondheid van mensen en ecosystemen gaat ten koste van de samenhang der dingen. Hoe houden we zicht op het uiteindelijke doel: de gezondheid van mensen van de aarde. Kunnen we leren van oude wijsheden. Hoe gaat men er in andere culturen mee om? Hoe kan milieuwetenschap de stem worden van de gezondheid van de aarde en haar bewoners? En luisteren we wel naar de stem van de bewoners en de aarde?	Els van Schie (RIVM) en Linda Steg (RUG)	
2. Donderdag	11.15-12.45	04. Grote wateren & zee	Waterkastelen	Hoe ziet de stad van de toekomst eruit? Hoe gaan we daar zo bewust mogelijk om met water? Deelnemers ontwerpen een waterneutrale stedelijke omgeving van de toekomst. Daarbij nemen we drie perspectieven als vertrekpunt: de stad als eiland in de zee, de migrerende stad (naar hogere gronden) en de verdedigde stad in laaggelegen gebieden. Hoogstedelijk wonen én in harmonie met het water en de omgeving! Een sessie voor frisdenkers van binnen en buiten de sectoren water en ruimte.	Gijs van den Boomen (Kuiper Compagnons; Pieter den Besten (lenW); Lilian van den Aarsen (Staf Deltacommissaris); Mark Niessen; Deltares).	Yolande van der Meulen
2. Donderdag	11.15-12.45	05. Mobiliteit	De bewegelijke stad	Hoe richten we onze stad in nu we thuiswerken, wandelen rond ons huis en we de stad herontdekt hebben? De fiets als nieuwe auto in de stad. Het station zonder forensen. Een stad zonder parkeerplekken. In gesprek over een veranderende stad en hoe je die inricht rond nieuwe behoeftes en gebruik.	Marieke van Doorninck (Gem. Adam), Niels van Geenhuizen (Arcadis), Marc Bras (BMW), Arie Bleijenberg, Robert van Asten, Esther van Garderen	Servaz van Berkum
2. Donderdag	11.15-12.45	01. Woonomgeving	De prosumant in 2030	Het is 2030. De daken van gebouwen liggen bijna vol met zonnepanelen. Bewoners slaan elektriciteit op in een batterij of in een elektrische auto. De techniek is niet meer weg te denken in ons huis en heeft ook ons gedrag beïnvloed ons gedrag. De wasmachine draait alleen nog overdag en bewoners leveren hun opgeslagen elektriciteit op het moment dat de prijs hiervoor het beste is. Voor de een is dit een droom, voor een ander een nachtmerrie. Voor het zover is moet er nog wel wat gebeuren. Wat is ervoor nodig om bewoners daadwerkelijk te equiperen en te motiveren om ze in de positie van prosumant te krijgen? Vanuit drie perspectieven gaan we beelden verzamelen: vanuit de filosofie, gedragspsychologie en de techniek. Met elkaar gaan we aan de slag om de belangrijkste maatregelen en acties te formuleren die de positie van de bewoner kunnen verstevigen.	Helga van Leur, Reint Jan Renes (HvA), Teun Bokhoven (TKI-UE), Koert van Mensvoort (Next Nature Network), Sandor Gastra (EZK)	Helga van Leur
2. Donderdag	11.15-12.45	07. Toekomst voor de ruimte	Grond voor een Rechtvaardige Samenleving	Grond: we hebben er te weinig van. Woningen, water, natuur, energie – het past allemaal niet meer. Degenen die wel een stukje grond hebben, bijvoorbeeld onder hun huis, profiteren daar flink van. Huizenprijzen schieten door het dak, sociale ongelijkheid neemt toe. Moet en kan het anders? Ja, en in deze sessie onderzoeken we hoe. Bijvoorbeeld door een oud, maar door experts bejubeld, idee af te stoffen: de grondbelasting.	Edwin Buitelaar (PBL), Wouter Veldhuis (College van Rijksadviseurs), Stijn van den Heuvel (Vattenfall)	Peter Pelzer
2. Donderdag	11.15-12.45	06. Sociale transformatie	Transitiekunde als wondermiddel? #hoe dan?	Prof Derk Loorbach deelt de nieuwste transitiekundige inzichten. Hoe werken transities? Waar staan we? Wat kunnen we doen om ze te versnellen? Femke Slegers, van de Social tipping point-coalitie, roept op tot meer ambitie, tempo en effect, door bewust aan te sturen op maatschappelijke omslagpunten. Hoe kunnen we wegkomen van de fossiele samenleving en onduurzame landbouw en voedsel? En hoe kunnen we een klimaat- en natuurpositieve, circulaire economie realiseren? Speciale aandacht voor het omgaan met tegenstrijdige belangen en maatschappelijke conflicten.	prof. Derk Loorbach (DRIFT-EUR), Femke Slegers (Social tipping point coalition)	Derk Loorbach
2. Donderdag	11.15-12.45	03. Industriële en bedrijfsmatige omgeving	Circulair productontwerp: vertrouwen of verplichting?	Een daadwerkelijk circulaire economie gaat niet (alleen) om het hergebruiken en recyclen van producten aan het einde van de keten. Ook omdat 'recycling' in de praktijk vooral 'downcycling' of energie-terugwinning is. Om producten, onderdelen en materialen langer te laten circuleren moet ook het ontwerp van producten en de verantwoordelijkheid van producenten veranderen. In hoeverre moeten we vertrouwen hebben dat producenten hier zelf mee aan de slag gaan? Of is strengere wetgeving hard nodig? We nemen jullie mee in recente ontwikkelingen rondom wetgeving van productontwerp, zowel vanuit Nederland als Europa. Daarnaast delen een aantal mooie circulaire bedrijven hun ervaringen.	Ruben Pattiasina (PreZero), Debbie Appleton (Niaga)	Guy de Seveaux

Dag	Tijd	Invalshoek	Titel sessie	Beschrijving	Inspiratoren	Moderator
2. Donderdag	14.15-15.45	03. Industriële en bedrijfomgeving	Fiscale stelsel: van belemmering naar stimulans voor circulaire economie	Het fiscale systeem van belastingen, heffingen en bijtellingen vormt de basis voor hoe we werken, wonen en consumeren. Al sinds Jan Terlouw in de jaren '70 oepriet tot een belastingverschuiving van arbeid naar grondstoffen en vervuiling wordt hierover gesproken. Toch lukt het niet om deze verschuiving te realiseren, terwijl die cruciaal is voor een circulaire economie. Wat zijn de prikkels in ons belastingstelsel die echt moeten veranderen? En waarom is het zo complex om dit voor elkaar te krijgen? We onderzoeken welke fiscale regels moeten veranderen om de transitie naar een circulaire economie te stimuleren. Daarbij gaan we vooral in op de dynamiek die nodig is om deze verandering mogelijk te maken.	Hein Brekelmans (ABN Amro), Min Fin, Michel Schuurman (MVO NL), Mark Overman (Min I&W)	Cécile van Oppen
2. Donderdag	14.15-15.45	10. Energietransitie	Van wie is scope 3?	Aan de hand van de plannen van Eneco - klimaatneutraal in 2035 voor scope 1, 2 en 3 - gaan we regievragen te bespreken. Hoe zorgen we ervoor dat er regie is? Dat risico's bij de juiste partijen liggen? Dat vraag, aanbod en infrastructuur gecoördineerd ontwikkeld worden? Dat we de juiste prijsprikkels organiseren? Dat we van doelstellingen over gaan in daden en sneller projecten realiseren?	Evert den Boer (Enexis), As Tempelman (Eneco)	Olof van der Gaag
2. Donderdag	14.15-15.45	02. Agrarische en natuurlijke omgeving	Gevraagd: een gezonde aarde en een goed leven. Maar hoe meet je dat?	Als we echt willen weten of een duurzaam voedselsysteem ons behoedt voor ziektes en ons gezonder laat voelen moeten we meten. Maar wat ga je meten en waar ga je op sturen in zo'n groot en complex systeem als gezondheid en agrifood? De uitkomsten van deze sessie zullen input zijn voor een groter onderzoek.	Marco van Es (Bac2Nature), Ilse Geijzendorffer (Louis Bolk)	
2. Donderdag	14.15-15.45	02. Agrarische en natuurlijke omgeving	Boeren met de natuur	In het klimaat-, stikstof- en biodiversiteitsdebat krijgt de landbouw vaak de schuld. De boeren voelen dit haarfijn aan: de trekkers hebben een gereserveerde parkeerplek op het Malieveld. Maar wat is de plek van de landbouw in de toekomstige maatschappij? We gaan op zoek naar een nieuwe landbouw, die verbonden is met de natuur en zijn omgeving. Een nieuwe landbouw die opnieuw geschiedenis gaat maken. Waar we weer trots op zijn. Een landbouw die natuurinclusief is. Een landbouw die de natuur als basis neemt voor zijn bedrijfsvoering en een landbouw die de natuur verbetert. Maar #hoedan? Het moet ook rendabel zijn, zowel op bedrijfsniveau als maatschappelijk. En dat is lastig. De consument betaalt niet de 'eerlijke' prijs voor zijn voedsel. Moet de overheid bijspringen? Wat kan de sector zelf doen om te verduurzamen? We hebben hiervoor iedereen nodig: consumenten, banken, industrie, politici en, natuurlijk, de boeren.	Jos Cozijnsen (Climate Neutral Group); Gert-Jan Stoeten (natuurboer); Collectief Groningen West; Laura van Rossem (LNV); Martine Boon (Rabobank)	Keimpe Wieringa
2. Donderdag	14.15-15.45	07. Toekomst voor de ruimte	De Natuurlijke Stad van de 21e eeuw	In welke stad willen wij leven? De stad van de 19e eeuw was een stad van industriële ontwikkeling gekoppeld aan grote armoede. De stad van de 20e eeuw van de sociale democratie, functioneel modernisme, de opkomst van de auto en de suburb. Iedere eeuw had zo zijn streefbeeld. En nu? Wij testen het streefbeeld van de stad van sociale en ecologische samenhang. De natuur centraal: geen beton, maar hout, geen airco maar verkoeling door bomen, geen stilstaand blik, maar wilde plantsoentjes. Maar ook met elkaar: we leven anders samen. Misschien wonen we wel kleiner, maar bruist het publiek domein. Bezit vinden we opnieuw uit, een deeleconomie zoals die ooit bedoeld was. De tegenstelling tussen stad en platteland vervliegt. Op basis van voorbeelden, filosofische inzichten en ontregelende vormen krijgt de stad van de 21e eeuw op Terschelling vorm.	Maarten Hajer (Universiteit Utrecht), Tamara Streefland (Metabolic)	
2. Donderdag	14.15-15.45	08. Leiderschap	Van Energieverslaving naar energiebewustzijn	Is de energietransitie een excuus om te blijven doen wat we deden? Brengt het de klimaatdoelen eigenlijk wel dichterbij? Of is een andere levensstijl nodig? Wat is een 'natuurlijk energiepatroon'? Wat brengt dat ons? Onze oneindige behoefte aan energie, dempt voortdurend de impact van de energietransitie. Wordt het niet tijd om naar het onderliggende probleem, onze groei- en energieverlating te kijken? Een groeiende acceptatie van Brede Welvaart biedt misschien handvatten. We moeten dat nog doorvertalen naar ons energiedrag? De natuur gebruikt de energie die voorhanden is, kunnen we daar niet veel meer van leren? Kunnen we meer meebewegen met de vraag en aanbod van de natuurlijke energie? Hoeveel technologie en kapitaal zou dat niet schelen! Kortom; we lanceren op Springtij het begrip Energiebewustzijn.	Chris Zijdeveld (was wethouder ruimtelijke ontwikkeling bij Schiedam) Emiel Bodewes (Alliander), Saskia van den Muijsenberg (BiomimicryNL) Sander Heijne (Correspondent/fantoomgroei)	Harm Edens
2. Donderdag	14.15-15.45	04. Grote wateren & zee	Droogte en Polderen als water en vuur?	De droogte op de hoge zandgronden legt het vuur na aan de schenen. Er moeten ongemakkelijke keuzes gemaakt worden. Toekomstgericht. Als door een reuze Kactus geprikkeld maken Marike Bonhof, CFO van Vitens en Marijn Ornstein, Dijkgraaf van Waterschap Vallei en Veluwe het water leidend bij keuzes in ruimte en in tijd . Antropoloog Ragnhild Scheifes neemt ons mee in de pijn die gevoeld wordt. Hoe kunnen we gezamenlijk tot een oplossing komen? Zonder te polderen en met de stem die niet gehoord wordt. Tot slot leren we van de succesfactoren van de Natuur en extreme weersomstandigheden door Ylva Poelman, expert bio-geïnspireerde innovaties.	Marike Bonhof (CFO Vitens), Marije Ornstein (Dijkgraaf Waterschap Vallei en Veluwe) Ragnhild Scheifes (antropoloog, duurzame ontwikkeling & transitie expert), Ylva Poelman (innovatie-expert, gespecialiseerd in bio-geïnspireerde innovatie)	Joost Bouten (Vitens), Paul van Eijk (WS Vallei en Veluwe),
2. Donderdag	14.15-15.45	08. Leiderschap	Burgerleiderschap: zorgt voor een waarde gedreven samenleving	In een omgevingsopstelling gaan we verkennen hoe burgerleiderschap zich kan verhouden tot alle bestaande bestuursvormen. Zijn gebiedscoöperaties waarin burgers zich verenigen de schakel voor het borgen en continueren van een integrale langetermijnvisie en een waarde gedreven samenleving? We doen een beroep op ons voorstellingsvermogen om te zien hoe dit zou kunnen werken. Door middel van een opstelling toetsen en nieuwe informatie ophalen over vragen als: -Zorgt burgerleiderschap georganiseerd in gebiedscoöperaties voor een nieuwe dynamiek en doorbreekt de publiek - privaat dynamiek? - Kunnen gebiedscoöperaties een effectieve verbindende eenheid zijn tussen Nederland staatrechtelijk ingedeeld en Nederland natuurlijk ingedeeld?	alle deelnemers	Barbara Hoogenboom
2. Donderdag	14.15-15.45	05. Mobiliteit	De bewogen reis	Een openhartig gesprek over hoe ingewikkeld het is om leiderschap te tonen, ook als dat ogenschijnlijk tegen de belangen van de eigen organisatie heen gaat. Met de actieagenda AirRail als aanleiding en mooi voorbeeld verkennen we de knoppen om aan te draaien. Hoe ver willen partijen gaan om deze beweging te realiseren?	Richard Emmerink (schiphof), Marion Smit (IenW), John Voppen (ProRail)(tbc), Tjalling Smit (NS)(tbc)	Annieke Nijhof
2. Donderdag	14.15-15.45	06. Sociale transformatie	Transitiedilemma's; van theorie naar praktijk en weer terug	De transitietheorie is mooi, maar de praktijk is weerbarstig. In deze sessie gaan we in gesprek met ervaren bestuurders over de dilemma's, paradoxen en vragen waar ze dagelijks mee worstelen. Hoe gaan ze daarmee om? Zouden ze het eigenlijk anders willen aanpakken? Wat weerhoudt hen? Wat kunnen we van hen leren? En waar kunnen we hen mee helpen?	prof. Derk Loorbach (EUR/DRIFT), Liesbeth van Tongeren (wethouder Den Haag), Roald Lapperre (ministerie IenW/dgMilieu en internationaal), Donald Pols (Milieudefensie)	Froukje Jansen
2. Donderdag	14.15-15.45	11. Wetenschap	Natuur vies van Techniek	Bij natuur denken we eerder aan een bos dan aan een snelweg. Maar hoe natuurlijk is onze natuur? We leven in een wereld vol aangelegde natuur, designerbaby's en de biologie van een tomaat beheersen we zo nauwkeurig dat het weinig meer met natuur te maken heeft. Omgekeerd hebben we over het internet en de financiële markten zo weinig controle dat ze steeds meer een natuurkracht lijken. Vormt technologie een next nature, die misschien wel net zo wild en onvoorspelbaar is als altijd? Moeten we straks niet alleen de panda en de grutto redden, maar ook de mens?	Koert van Mensvoort	Rolinka

Dag	Tijd	Invalshoek	Titel sessie	Beschrijving	Inspiratoren	Moderator
3. Vrijdag	09.15-10.30	00. Plenair	Dagopening	Opening van de dag. Inspiratie vanuit meerdere sprekers.	Froukje Jansen, Marion Koopmans, Jojo Mehta	Froukje Jansen
3. Vrijdag	11.15-12.45	09. Economisch/financiële transformatie	De rol van banken, verzekeraars en pensioenfondsen in de transitie	We weten dat we naar een ander systeem toe moeten en ook daadwerkelijk al gaan. In grote lijnen weten we ook hoe de nieuwe modellen eruit zou moeten zien: beloon de waarden die we nastreven, ontmoedig activiteiten die schade berokkenen. Maar waarom lukt het niet? We kijken naar de 'knoppen' in de sector waaraan we moeten draaien om de veranderingen mogelijk te maken. Kunnen we de echte dilemma's boven tafel krijgen? Open, respectvol, en oplossingsgericht? Analytisch en beschouwend in plaats van moraliserend vanaf de 'moral highground'? Hoe om te gaan met stranded assets: geld dat vastzit in investeringen die overbodig worden of geen bestaansrecht meer hebben? Investeringsfondsen zoeken kansrijke projecten: hoe komen er aanzienlijk meer bij? Regelgeving snoert vast in het verleden en biedt geen ruimte voor vernieuwing. Wie is de uitdager van 'buitenaf'? Wat kan DNB betekenen als 'aanjager' van veranderingen? Omwille van financiële stabiliteit moet de sector om.	Kees Klomp (Hogeschool Rotterdam), Olaf Sleijngen (DNB), Richard Kooloos (ABN Amro), Arjen Schouten (Univé)	Jan Paul van Soest
3. Vrijdag	11.15-12.45	02. Agrarische en natuurlijke omgeving	Een nieuw evenwicht voor stikstof	Stikstof staat met stip genoteerd als belangrijke maatschappelijke opgave. Aan plannen en adviezen geen gebrek. En aan rechtszaken is ook geen gebrek. Het is een gepolariseerd en gejuridiseerd debat geworden met verschillende actoren met hele diverse en tegengestelde belangen. De rol van de overheid (en de politiek) is ook onderwerp geworden van het debat. Vertrouwen we de overheid en vertrouwt de overheid de samenleving nog wel? Centrale vraag is hoe we vanuit de crisis naar lange termijn handelen gaan die perspectief geeft op herstel van de biodiversiteit en ruimte geeft aan economische ontwikkelingen. Om het te kunnen hebben over de lange termijn vraagt dat van alle belanghebbenden een nieuw perspectief en ook een andere rol en gedrag. Wat vraagt het van de verschillende partijen om uit het crisis handelen te komen en te werken aan een langetermijnperspectief? We gaan met elkaar in gesprek over wat voor leiderschap heb je te tonen. De tijd voor reflectie is er niet en daarom gaan we vertragen op Springtij om daarna weer te kunnen vernellen.	Marjolein Demmers (Natuur & Milieu); Vera Pieterman (LNV), Joep Rats (Bouwend Nederland), Bas Ruter (Rabobank)	Annemieke Nijhof
3. Vrijdag	11.15-12.45	10. Energietransitie	What's in IT for you? De rol van data in een duurzaam energiesysteem	Real-time data en slimme IT-oplossingen zijn onmisbaar voor lokale energiesystemen. En ze kunnen de burger meer invloed geven op het eigen energieverbruik. In een expositie met audiotour ontdek je hoe IT oplossingen biedt bij lokale energie-uitdagingen. Zodat je daarna in de echte wereld ook ziet hoe IT en de energietransitie elkaar vooruit kunnen helpen. Verken in gesprek met andere deelnemers welke rol privacy, vertrouwen en gedragsverandering hierbij hebben. Durf jij het debat aan?	Aart-Jan Zwartscholten (Stedin) en Marieke Snoek (RvB KPN)	Olof van der Gaag
3. Vrijdag	11.15-12.45	03. Industriële en bedrijfomgeving	Financieren van circulaire businesscases: tussen kansen en risico's	De wens om circulair te ondernemen is breed gedragen. In de praktijk blijkt dit echter lastig. Secundaire materialen zijn vaak duurder en er komen nieuwe risico's kijken bij een circulair business model. Waarom is het financieren van een circulaire onderneming op dit moment zo complex? En welke risico's moeten we anders gaan beoordelen om financiering wel mogelijk te maken? We gaan in op ervaringen vanuit financiers en ondernemers over de financiering van circulaire modellen. Op basis daarvan bepalen we welke veranderingen nodig zijn in onze wijze van financiering en risico-beoordeling.	Alain Cracau (Rabobank), Guy de Seveaux (Invest NL)	Jeroen van Muiswinkel
3. Vrijdag	11.15-12.45	06. Sociale transformatie	Transitieatelier: Duurzaam Terschelling	In 2022 zal de Internationale Architectuur Biennale in Rotterdam geheel gewijd zijn aan duurzaamheidstransities. Onder de noemer Shock and Roll wordt "zonder enige terughoudendheid" ingezet op transitie. Hoofdcurator Derk Loorbach start op Springtij een reeks transitieatelier. Daarin gaan interdisciplinaire teams de transities ontwerpend ontwikkelen. In deze werkplaats gaan de deelnemers aan het werk met Terschelling als concrete casus. Het is een voorproefje van de transitieatelier, maar gaat over de reële vraagstukken van Terschelling. Hoe ziet een duurzame toekomst voor Terschelling eruit en hoe kan die worden gerealiseerd?	prof. Derk Loorbach (DRIFT-EUR), Inleiders van Terschelling	Harm Edens
3. Vrijdag	11.15-12.45	05. Mobiliteit	Grensbeweging	Zet de lofzang op de trein om mee op vakantie te gaan door? De waarde van reizen en op reis gaan naar andere continenten. De plek van vliegen en luchtthavens in een duurzame samenleving. De lessen van een halfjaar Europees Jaar van het Spoor en een speciale plek voor Rail to the COP, een initiatief om treinen naar de Klimaatop in Glasgow te gaan.	Pippi van Ommen (Youth for Sustainable Travel), Suzanne Kroger, Chris Engelsman (European Sleeper)	Servaz van Berkum
3. Vrijdag	11.15-12.45	02. Agrarische en natuurlijke omgeving	De verzekeraar wordt boer	Van zorg naar preventie. We willen weer aan onze gezondheid werken om ziektes tegen te gaan. De relatie hoe voeding wordt verbouwd en hoe gezond deze is wordt steeds duidelijker. Wie steekt de spade in de grond?	Ron Bavelaar (Univé), Hans vd Heuvel en Thijs Cuijpers (LTO), Michel van Schaik (Rabobank)	Inge Brakman
3. Vrijdag	11.15-12.45	03. Industriële en bedrijfomgeving	industrie en samenleving, tijd voor relatietherapie	Hoe verhouden we ons tot elkaar? En hoe komen we nader tot elkaar? Groepjes van 6 mensen gaan aan de slag met een 'hulpvraag' van de industrie over wat nodig is om de relatie te verbeteren. Daarvoor gebruiken we de 'Samenwijzer' aanpak van YouFacilitate. De sessie start met een korte samenvatting van de uitkomsten van de sessie op donderdag.	Werner Schouten (Jonge Klimaat Beweging), Bas van Weegberg (FNV), Koen Overtoom (Havenbedrijf Amsterdam), Wytse van der Mei (EZK), Marcel Galjee (Nobian), Donald Pols (Milieudefensie).	Hans Wiltink
3. Vrijdag	11.15-12.45	09. Economisch/financiële transformatie	De rechter redt de natuur!	In Nederland en in het buitenland heeft de rechter in de afgelopen jaren verschillende keren de wettelijke zorgplicht van overheden en ook bedrijven om mensenrechtenschendingen als gevolg van klimaatverandering te voorkomen erkend. De stemmen dat de huidige duurzaamheidsuitdagingen zo bedreigend zijn dat internationale wetgeving nodig is worden steeds luider. Er is een groeiende beweging die zich ervoor inzet dat ecocide in het internationaal strafrecht erkend wordt als een misdrijf, net als genocide en oorlogsmisdaden. In deze sessie gaan we onderzoeken wat de consequenties ervan zouden zijn als het huidige recht wezenlijk wordt aangepast en hoe we gaan zorgen voor een goede transitie. We nemen de Waddenzee als voorbeeld. Daar spelen dilemma's natuur en economie, maar ook 'natuur en natuur': een kabel door het Waddengebied kan nodig zijn voor de transitie, maar roept ook protesten op. Wat kan het recht, wat kan de rechter?	Jojo Mehta (Stop Ecocide Foundation), Tineke Lambooy (Nyenrode)	Yvonne Lang
3. Vrijdag	11.15-12.45	04. Grote wateren & zee	Venetië aan de Noordzee: Zijn de grenzen bereikt van ons watersysteem versus is alles maakbaar?	Wij zijn water. We zijn omringd door water. Toch gaan we er onverantwoordelijk mee om. Waarom verhouden we ons zo lankmoedig tot water? Hebben we een voorkeur voor droogte, en zit het al in het denken van Socrates, Plato en Aristoteles? Watermanagement heeft eeuwenlang gestuurd op de inrichting van ons land. Afgestemd op behoeften, maar is doorgesloten in haar maakbaarheid. Hoe krijgen we vaste grond onder onze voeten? Verhalen vanuit het perspectief van de filosoof, lokale boer en bestuurder. Verhalen over de (grenzen aan) maakbaarheid van Laag Nederland met haar landbouw, natuur, woningbouw, bodemdaling en meer. Het wordt een fascinerende zoektocht naar waterig denken. Zoek mee op een inspirerende locatie!	Els Otterman (loco dijkgraaf bij Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden), Klaas Sietse Spoelstra (Strategisch transitie ontwikkelaar en adviseur Nij Sicht), Mark Niesten (Deltares), Linda Steg.	Sander Mager
3. Vrijdag	11.15-12.45	08. Leiderschap	Wet redt CEO	Bedrijven en ondernemers willen een 'force for good' zijn en bijdragen aan de oplossingen van problemen in plaats van ze te creëren en te versterken. Hoogleraar Jaap Winter heeft met 25 hoogleraren Ondernemersrecht een voorstel geschreven voor een wettelijke taakuitbreiding van bestuurders en commissarissen door middel van een verantwoording in het jaarverslag. Geeft dit CEO's bestuurders en commissarissen het gewenste 'equal playing field'? Geeft het wetsvoorstel kaders waarin de ambities en zorgen als mens samenvallen met je functie en rol? In een open gesprek met CEO's, bestuurders en commissarissen gaan Maria van der Heijden en Jolande Sap in op de vraag hoe je als mens in je bestuurders en/of commissarissenrol antwoord geeft op de grote uitdagingen in de wereld. In hoeverre valt dit samen met je functie? En hoe ga je om met mogelijke tegenstrijdigheden? Helpt de wet de CEO?	Mariette Hamer (SER) OVB, Wieger Droogh (PreZero), Hans van de Berg (TataSteel) Volkert Engelsman	Maria van der Heijden (MVO NL), Jolande Sap (KPN)
3. Vrijdag	11.15-12.45	11. Wetenschap	verandering of constante: klimaat in zicht	prof. dr. Heleen de Coninck, hoogleraar socio-technische innovatie en klimaatverandering, één van de hoofd auteurs van IPCC vertelt ons de laatste stand van zaken rond klimaatverandering en wat ons te doen staat. Zij gaat in op de vertaling naar de versnelling van systeemtransities en de versnellende randvoorwaarden hiervoor.	Heleen de Coninck	

Dag	Tijd	Invalshoek	Titel sessie	Beschrijving	Inspiratoren	Moderator
3. Vrijdag	14.15-15.45	02. Agrarische en natuurlijke omgeving	Wat vertelt het bos jou?	In deze inspiratiesessie staat onze relatie met het bos centraal. De komende tijd werkt Elmo Vermijs (architectonisch kunstenaar) op Terschelling aan StagingWood, een meerjarig onderzoeksproject over het bos en haar levenscycli in het huidige en toekomstige tijdsgewricht. Tijdens Springtij is de eerste installatie van dit project te zien: Narratives of the Forest, gebouwd met meer dan 100 plaatselijke boomstammen. De inspiratiesessie begint met een stilte wandeling naar Narratives of the Forest. Daar volgt een aantal opdrachten waarbij alle zintuigen worden geprikkeld. We gaan samen een dialoog met het bos aan: wat vertelt het bos jou? De inspiratiesessie is geprogrammeerd in samenwerking met Oerol. Laat je verrassen!	Elmo Vermijs (Studio Elmo Vermijs)	Keimpe Wieringa
3. Vrijdag	14.15-15.45	09. Economisch/financiële transformatie	Springtij als living lab, casus biodiversiteit	Het inzicht in de risico's die de samenleving en economie lopen als gevolg van het verlies aan biodiversiteit neemt toe. De financiële sector is nu sterk in beweging rond biodiversiteit, mede in gang gezet door Springtij. De werkgroep biodiversiteit onder het platform Duurzame Financiering van De Nederlandsche Bank vindt zijn oorsprong op Springtij. In de sessie gaan we onderzoeken wat er de afgelopen jaren is gebeurd, welke systeemveranderingen nu zichtbaar zijn, maar ook welke vragen, uitdagingen en volgende stappen zien we voor ons de komende tijd? Behoort een gezamenlijk commitment vanuit overheid en bedrijfsleven conform het klimaatakkoord tot de mogelijkheden? Hoe komen we tot natuurinclusieve besluitvorming bij investeringen van de financiële sector? Welke innovaties in het financiële systeem zijn daarvoor nodig en wie heeft daarvoor de sleutel? We gaan op zoek naar voorbeelden van gebiedsgerichte investeringen in biodiversiteit en verkennen de mogelijkheden en kansen van publiek-private samenwerking.	Lidwin van Velde (NWB), Olaf Sleijpen (DNB)	Caroline van Leenders
3. Vrijdag	14.15-15.45	03. Industriële en bedrijfomgeving	De Rechter redt de wereld!	In deze sessie gaan we de gevolgen van de rechtelijke uitspraak in kaart brengen en beantwoorden we de vraag of en hoe dit kan bijdragen aan het oplossen van het klimaat en andere duurzaamheidsproblemen.	Jan Paul van Soest (Gemeynt), Tim Bleeker (Universiteit Utrecht), Martijntje Smits (Universiteit Utrecht), Derk Loorbach (DRIFT), Medy van der Laan (NVB)	Froukje Jansen
3. Vrijdag	14.15-15.45	04. Grote wateren & zee	Einde aan polderen met water	Iedereen is leider. In deze sessie gaan we met elkaar in gesprek over inspirerend en moreel leiderschap bij toekomstbestendige, op water-gebaseerde keuzes voor Nederland. De aftrap wordt gegeven door een aantal leiders uit de watersector en daarbuiten. Zij vertellen in indringende cases en kritische betogen over hun twijfel en buikpijn. Vervolgens dompelen we ons onder in kleine groepen en voeren een socratisch gesprek. We gaan persoonlijke en waarbarstige ervaringen delen. Over sturen en leiden, over conflicterende waarden, over "wakker liggen" en weer doorgaan. Gaan we sturen en grenzen stellen aan water en bodemgebruik of polderen we verder?	René Didde (wetenschapsjournalist), Peter Glas (Deltacommissaris), Jannemarie de Jonge (WING en Cra), Hetty Klavers (Waterschap Zuiderzeeland), Anette Ottolini (Evides)	Ivette Meijerink (Min I&M) mvm Gerda Lenselink (Deltares)
3. Vrijdag	14.15-15.45	08. Leiderschap	Luister en vind jouw ruimte voor verandering	Om impact te maken en verandering te weeg te brengen moet je bewegen, beweging in een andere richting dan soms van je verwacht of gevraagd wordt. In die beweging wordt vaak duidelijk dat bepaalde systemen in organisaties en de samenleving hardnekkiger zijn dan gedacht. Waar starters het gevoel kunnen hebben tegen een muur op te lopen kunnen leidinggevende en CEO's beperkt worden in hun bewegingsruimte door de diversiteit aan belangen. Het kunnen we elkaar vanuit fris perspectief helpen om de beweegruimte te vinden waar we naar op zoek zijn? In een interactieve sessie waarbij jongeren leidinggevenden systemisch coachen en andersom gaan beide met elkaar zoeken naar die ruimte? Waar zit de ruimte om grenzen op te rekken, om bold beslissingen te maken? Door samen te zoeken, te veronderstellen en te luisteren ontstaat nieuwe onbekende ruimte voor verandering.	Danielle Hirsch, Marjolein Demmers,	Maria van der Heijden (MVO NL), Judith van de Goor (Frisse Blikken), Barbara Hoogenboom (Bert Hellinger Instituut)
3. Vrijdag	14.15-15.45	05. Mobiliteit	De beweging van geld	Verken de rol van geld en hoe we keuzes kunnen en willen maken over het investeren in een duurzaam mobiliteitssysteem. Waar investeer je in? Op basis van welke criteria besluit je dat? Hoe neem je lange termijnbeslissingen, in een korte termijnwereld? Misschien ontdekken we de cruciale elementen voor het aanstaande Mobiliteitsfonds.	Marjolein Demmers (N&M), Arie Bleijenberg, Jan-Bert Dijkstra (MinlenW)	Werner Schouten
3. Vrijdag	14.15-15.45	03. Industriële en bedrijfomgeving	Samenwerking: tussen eigenbelang en hoger doel	In een circulaire economie zijn nieuwe vormen van samenwerking tussen verschillende partijen in de keten cruciaal. Die samenwerking gaat verder dan wat we in het oude, lineaire systeem gewend zijn geweest. Openheid en transparantie zijn cruciaal voor de optimalisatie van het hele systeem. Wat zijn de achterliggende redenen waarom samenwerking vaak niet van de grond komt? Hoe verhoudt collectieve logica zich tot individuele logica? En wat zijn de succesfactoren om échte samenwerking wel voor elkaar te krijgen? We gaan in gesprek over onze aannames en ervaringen, op basis van samenwerkingsverbanden die de afgelopen jaren zijn ontwikkeld. Daarmee willen we gevoel krijgen bij waarom het zo lastig is om écht samen te werken. Ook zoeken we naar manieren om de succesfactoren voor goede samenwerking beter te kunnen doorleven.	Roland Amoureux (Renewi), Nick Boersma (Vereniging Circulair Friesland)	Malu Hilverink
3. Vrijdag	14.15-15.45	07. Toekomst voor de ruimte	Negen Bevrijdende Beslissingen voor de Ruimtelijke Ordening	Een nieuw kabinet zal ingrijpende beslissingen moeten nemen over de inrichting van de ruimte. Mobiliteit, wonen, energie, biodiversiteit - als we nu niet kiezen zadelen we generaties na ons op met een gigaprobleem. We helpen de komende generaties met negen bevrijdende beslissingen. In de sessie praten en schreeuwen onze kinderen en kleinkinderen mee.	Rosemarie Bastianen, Paul Gerretsen (VD)	David van Zelm van Eldik
3. Vrijdag	14.15-15.45	08. Leiderschap	Transitie natuurlijk!	Ons hele leven hebben we te maken met transities. Ons leven zit immers vol met overgangen. Van kind naar volwassene en misschien krijgen van kinderen, de overgangen in de seizoenen, de overgang tussen dag en nacht, enzovoort. Terwijl de grote maatschappelijke opgaven ons kunnen verlammen, niet weten wat te doen, zijn we wel vertrouwd met de dagelijkse en jaarlijkse overgangen. Wat kunnen we leren van de transities waar we al vertrouwd mee zijn? Hoe kunnen we meer leven met de natuurlijke ritme van de seizoenen welk inzicht geeft het voor ons leiderschap om dit ritme mee te nemen in (persoonlijke) ontwikkeling en organisatieontwikkeling?, Bertram Lammers neemt ons mee naar het strand om op een bijzondere manier een individuele en gezamenlijke reis te maken door jouw leiderschapsvraagstukken. Met drum, stilte, oefeningen en uitwisseling ervaar je de kennis en wijsheid van de oude natuurlijke transities. En hoe we deze ervaringen mee kunnen nemen naar de grote transities in de samenleving van nu.	Bertram Lammers	Bertram Lammers
3. Vrijdag	14.15-15.45	11. Wetenschap	Re routing the dutch food system	Imke de Boer	Imke de boer	
3. Vrijdag	14.15-15.45	01. Woonomgeving	Kwetsbare wijken in transitie	Bewoners in kwetsbare wijken hebben vaak andere prioriteiten dan het verduurzamen en aardgasvrij maken van de woonomgeving. Corona heeft dit nog een keer versterkt. Tegelijkertijd willen gemeenten ook in deze kwetsbare wijken de doelstellingen van de energietransitie realiseren, ook vanuit de gedachte dat de energietransitie een bijdrage kan leveren aan de verbetering van de leefomgeving. Hoe communiceer en betrek je alle bewoners, zowel de overstemmers als de onbereikbaren? Hoe kun je bewonersprofielen, zoals in de Slimme Wijken Tool, hierbij goed gebruiken? Hoe kun je hier überhaupt rekening mee houden in de energietransitie? In deze sessie gaan we hier dieper op in en reiken we de burgemeester van Leeuwarden handvatten aan om hier actief mee aan de slag te gaan. Als voorbeeld voor al die andere complexe wijken. Met Sybrand Buma (burgemeester Leeuwarden), Christine Bleijenberg (Hogeschool van Utrecht) en Cor Brockhoven (Enexis). Moderator is Harry Louwenaar.	Christine Bleijenberg (HU), Cor Brockhoven (Enexis), Sybrand Buma (Leeuwarden)	Harry Louwenaar
3. Vrijdag	14.15-15.45	11. Wetenschap	De wetenschap als roeper in de woestijn		Hans Mommaas	
3. Vrijdag	16.15-17.15	00. Plenair	Afsluiting Forum	Afsluiting van het Forum. Terugblik en vooruitkijken.	Harm Edens Laurens Dassen Annemieke Nijhof & Katinka Abbenbroek	Harm Edens

note: programma onder voorbehoud van wijzigingen